

บทสรุป จากการประชุมไม้สักนานาชาติ World Teak Conference 2013

ด้านพันธุกรรม วนวัฒนวิทยา และการใช้ประโยชน์

สุวรรณ ตั้งมิตรเจริญ¹

บทคัดย่อ

การประชุมสักนานาชาติ จัดขึ้นระหว่างวันที่ 25-30 มีนาคม 2556 ในส่วนการประชุม จัดที่โรงแรมเซ็นทารา แกรนด์ แอท เซนทรัลเวิลด์ กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยการประชุมใน 4 หัวข้อ คือ 1) ด้านพันธุกรรม วนวัฒนวิทยาและการใช้ประโยชน์ 2) ด้านสิ่งแวดล้อม 3) ด้านเศรษฐศาสตร์และการลงทุน และ 4) ด้านการพัฒนาชนบท ในหัวข้อแรก คือ ด้านพันธุกรรม วนวัฒนวิทยาและการใช้ประโยชน์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทำหน้าที่ประธานการประชุม และกรมป่าไม้ เป็นผู้ดำเนินการหลัก ทั้งนี้การประชุมในหัวข้อนี้ประกอบด้วยกิจกรรม 3 ส่วน คือ ภาคการประชุม ภาคนิทรรศการ และการดูงาน เยี่ยมชมสถานที่ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสัก ณ จังหวัดปทุมธานี เพชรบูรณ์ พิษณุโลก อุตรดิตถ์ สุโขทัย ลำปางและพะเยา ในช่วงการประชุมมีการนำเสนอองค์ความรู้ไม้สักด้านพันธุกรรม การปลูก การใช้ประโยชน์ จากนักวิจัยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญไม้สักทั้งจากในประเทศและต่างประเทศ และมีการแบ่งเป็นกลุ่มย่อยเพื่อปรึกษาหารือและนำเสนอข้อแนะนำในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ในช่วงสุดท้ายของการประชุม ประธานของ Symposium ที่1 (รองปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม-นางมิ่งขวัญ วิชยารังสฤษฎ์) ได้รวบรวมประเด็นสำคัญจากการประชุมฯ ในวาระต่างๆ เสนอเป็นบทสรุปที่ประชุม (Bangkok Dialogue) ต่อที่ประชุมใหญ่

ผลจากการจัดประชุมสักนานาชาติ โดยสามารถสรุปเป็นข้อเสนอแนะในการดำเนินงานไม้สักในประเทศไทย ที่สำคัญ ได้แก่ 1) ควรจัดทำยุทธศาสตร์ระดับชาติของการปลูกและการปรับปรุงพันธุ์ไม้สัก เป็นการเร่งด่วน เพื่อกำหนดทิศทางการปลูกและดำเนินงาน 2) ควรปรับปรุงกฎหมายและระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับไม้สัก 3) ควรสำรวจหาแม่ไม้เพิ่มเติมและพัฒนาลูกผสมที่ได้จากการควบคุมการผสมเกสร 4) ควรสนับสนุนการแลกเปลี่ยนวัสดุพันธุกรรมระหว่างประเทศ 5) ควรพิสูจน์ลักษณะเฉพาะของแม่ไม้ที่มีอยู่ 6) ควรส่งเสริมและเผยแพร่ให้มีการใช้ต้นสักสายพันธุ์ดี 7) ควรเสริมสร้างขีดความสามารถด้านต่างๆ แก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับไม้สัก การเสริมสร้างสมรรถนะแก่บุคลากรและสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพันธุ์ไม้สัก 8) ควรพัฒนาความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับไม้สัก

¹ นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการพิเศษ สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้ กรมป่าไม้

(suwan@forest.go.th, suwantang@hotmail.com)

คำนำ

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ ได้รับเชิญให้เป็นเจ้าภาพร่วมในการจัดการประชุมสัณนาชาชาติ (World Teak Conference 2013) ทำหน้าที่รับผิดชอบด้านทรัพยากรพันธุกรรม วนวัฒนวิทยา และการใช้ประโยชน์ไม้สัก ในโครงการ “รวมใจรักดี ปลุกมเหล็ก-สักสยามินทร์ ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และเนื่องในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระชนมายุครบ 84 พรรษา” สนับสนุนโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) ระหว่างวันที่ 25-30 มีนาคม 2556 ณ โรงแรมเซ็นทารา แกรนด์ แอท เซนทรัลเวิลด์ กรุงเทพมหานคร ในประชุมสัณนาชาชาติ ประกอบด้วยการประชุมใน 4 หัวข้อ (Symposium) คือ

1. ด้านพันธุกรรม วนวัฒนวิทยาและการใช้ประโยชน์ (Genetics, Silviculture and Utilization)
2. ด้านสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและคาร์บอนเครดิต (Environment, Climate and Carbon Trade)
3. ด้านเศรษฐศาสตร์และการลงทุน (Economic and Investment)
4. ด้านการพัฒนาชนบท (Rural Development)

สำหรับ Symposium ที่1 คือ ด้านพันธุกรรม วนวัฒนวิทยา และการใช้ประโยชน์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทำหน้าที่ ปรธานการประชุม และกรมป่าไม้ เป็นผู้ดำเนินการหลัก ทั้งนี้การประชุมในหัวข้อนี้ประกอบด้วยกิจกรรม 3 ส่วน คือ ภาคการประชุม ภาคนิทรรศการ และการทัศนศึกษาภายหลังการประชุม (Post conference tours) โดยในส่วนภาคการประชุมและภาคนิทรรศการ ดำเนินการควบคู่กันไประหว่างวันที่ 25-27 มีนาคม 2556 และการทัศนศึกษา ระหว่างวันที่ 28-30 มีนาคม 2556 โดยมี 2 เส้นทางให้ผู้เข้าประชุมฯเลือก คือ เส้นทางเกี่ยวข้องกับมเหล็ก สักสยามินทร์ การปลูก อุตสาหกรรมไม้สัก ในจังหวัดเพชรบูรณ์ อุตรดิตถ์ พิษณุโลก และเส้นทางที่เกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนาพันธุ์ไม้สัก ในจังหวัดพะเยา ลำปาง และเชียงใหม่ โดยในเส้นทางที่สอง กรมป่าไม้เป็นผู้ดำเนินการ

เอกสารนี้จะกล่าวถึงเนื้อหา และสาระที่สำคัญที่เกิดขึ้นระหว่างการประชุมจากการจัดประชุมสัณนาชาชาติ เฉพาะด้านพันธุกรรม วนวัฒนวิทยาและการใช้ประโยชน์ และจัดทำเป็นภาคสรุปพร้อมข้อเสนอแนะในการดำเนินงานไม้สักในประเทศไทย โดยรวมจากคณะทำงาน และจากประสบการณ์ที่ผู้เขียนมีส่วนในการประชุมในการเป็นคณะกรรมการ และคณะทำงาน ได้แก่ ร่วมเป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ คณะกรรมการเตรียมการประชุมสัณนาชาชาติ (กรมป่าไม้) คณะทำงานฝ่ายวิชาการด้าน Genetics and silvicultures โครงการประชุมสัณนาชาชาติ (โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี-อพ.สธ.) และคณะกรรมการตัดสินการประกวดภาคโปสเตอร์ที่นำเสนอในการประชุมฯ ที่เรียกว่า Outstanding Poster Awards Committee

1. การประชุมในส่วนภาคการประชุม

การประชุมในส่วนของ Symposium ที่1 ในหัวข้อ พันธุกรรม วนวัฒนวิทยา และการใช้ประโยชน์ไม้สัก มีสาระสำคัญทางวิชาการที่กล่าวถึงสถานภาพทางด้านพันธุ์ การปลูกบำรุง การใช้ประโยชน์และปัจจัยความเสี่ยงต่างๆ ของไม้สักทั้งในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งอาจบ่งชี้ความสำเร็จของภาคส่วนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับไม้สักต่อไป ทั้งในส่วนของการพัฒนาชนบท การลงทุน และการปลูกเชิงเศรษฐกิจ รวมทั้งการดำเนินงานที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและคาร์บอนเครดิต โดยประเด็นสำคัญทางวิชาการของไม้สักนี้ประกอบด้วย การนำเสนอในภาพรวมของไม้สักด้านพันธุกรรมและด้านการปลูกจากผู้บรรยายพิเศษจำนวน 2 เรื่อง การบรรยายเฉพาะด้าน 5 เรื่อง และมีการแบ่งเป็นกลุ่มย่อยเพื่อปรึกษาหารือและนำเสนอข้อแนะนำ (Group discussion) ในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 5 หัวข้อ

ผู้นำเสนอกิตติมศักดิ์ท่านแรก คือ ประธาน International Teak Information Network (TEAKNET), ดร. ลาร์ การ์ดวอล กล่าวเน้นถึง ความสำคัญในการเพิ่มผลผลิตของไม้สักผ่านกระบวนการที่เกี่ยวข้องทางด้านพันธุกรรม ในหัวข้อ Enhancing productivity of teak through genetic intervention ต่อมา ศ.ดร. โอลาวี ลูคคาเนน บรรยายให้ถึงตัวอย่างการปฏิบัติในการปลูกสวนป่าสักที่ดี และยังชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของระบบวนเกษตรโดยเน้นไปที่ผู้ปลูกสักรายย่อย และชี้ให้เห็นถึงข้อจำกัดต่างๆ ที่แตกต่างกันของการเกษตรและการป่าไม้ทางด้านนโยบาย กฎหมาย บทบัญญัติ และองค์การที่เกี่ยวข้อง ในหัวข้อ Good practices for teak plantation–Keys to success

สำหรับการนำเสนอภาคบรรยายอีก 5 ท่าน แสดงให้เห็นถึงสถานภาพและให้ความรู้เกี่ยวกับสาขาต่างๆ ทางด้านการปรับปรุงพันธุ์และการปลูกไม้สัก ได้แก่ คุณบุญชู บัญทวี ซึ่งกล่าวในนามของอธิบดีกรมป่าไม้ ได้กล่าวถึง การปรับปรุงพันธุ์ไม้สักในประเทศไทย (Teak genetic improvement in Thailand) ศ.ดร.อีริค คะแย กล่าวถึง เครื่องมือต่างๆ ที่ใช้ในการศึกษารายทางด้านพันธุกรรม ทั้งในรูปแบบที่ทำกันแต่เดิมทั่วไปและในรูปแบบที่ใช้เทคโนโลยีใหม่ (The genetic tool box—an overview of new and old genetic approaches to upgrade teak plantations) ดร. หลุยส์ อูกาวเดอะ กล่าวถึง การจัดการสวนป่าสัก (Management for teak plantation) คุณอีราน ซากุด กล่าวถึง แนวทางการปฏิบัติในการปลูกสร้างสวนป่าสัก (Advances in good cultural practices for commercial teak plantation) และ ดร. คาดีโร จายารามัน ซึ่งเป็นผู้ประสานงานของ TEAKNET กล่าวถึงการ วางแผนและกำหนดเวลาการตัดขายระยะและการทำไม้ เพื่อให้ได้ผลผลิตสูงสุด (Optimum harvest scheduling for teak plantation and utilization)

ภาพที่ 1 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเสด็จเป็นองค์ประธานในพิธีเปิด
ณ ห้องประชุม Convention A) โรงแรมเซนทาราแกรนด์ เซนทรัลเวิลด์ กรุงเทพฯ

นอกจากการนำเสนอเนื้อหาทางวิชาการในการบรรยายแล้ว การประชุมยังมีการแบ่งเป็นกลุ่มย่อยเพื่อหารือและเสนอแนะ ในเรื่องเฉพาะด้านโดยมีผู้ชำนาญการในแต่ละด้านเป็นผู้ควบคุม ทั้งนี้ผู้ควบคุมยังได้นำเสนอภาพรวมในประเด็นของตนเองด้วย หัวข้อต่างๆ ได้แก่

- การวิเคราะห์เชิงปริมาณของความเพิ่มพูนทางพันธุกรรม (Quantitative analysis of genetic gains) โดย ศ.ดร.อีริค คะแย
- การปรับปรุงทางพันธุกรรมของไม้สักด้วยวิธีการต่างๆ (Means of genetic improvements) โดย ดร. แอนโต รีมบาวานโต
- การเข้าถึงกระบวนการปรับปรุงพัฒนาวัสดุพันธุ์กรรม ความน่าเชื่อถือ มาตรฐานและการรับรอง (Improved genetics material availability, reliability, standards and certification) โดย ศ.ดร.โรนเนอร์ ฟินเคลดีย์
- การใช้ประโยชน์ จากสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ ของไม้สักจากสวนป่าที่อายุน้อย (Innovative utilization of young planted teak) โดยคุณ คลอส คุณเมอร์
- ภาวะโลกร้อนและความเสี่ยง ในการลงทุนและปลูกสวนป่าไม้สัก (Insurance issues in teak plantation) โดย คุณ ฟิล คอทเทิล
- การปฏิบัติในการปลูกไม้สักและแนวทางแก้ไขที่เหมาะสม (Optimization of cultural practices and solutions) โดย คุณ อีราน ซากุด
- ปัจจัยความเสี่ยงในการจัดการด้านต่างๆและแนวทางแก้ไขของการลงทุนและการปลูกไม้สัก (Risk management and solutions) โดย กรรมการบริหาร TEAKNET ดร. อะพานา ชิมมาทรี

ภาพที่ 2 ห้องประชุมย่อยในส่วนของ Symposium ที่1 (Genetic, Silviculture and Utilization)
 โดยผู้เชี่ยวชาญด้านพันธุกรรม คือ ศ.ดร.อีริค คะแย (เดนมาร์ก) ศ.ดร.โรนเนอร์ ฟินเคลดีย์
 (เยอรมันนี) ดร. แอนโต ริมบาวานโต (อินโดนีเซีย) ร่วมเป็น Moderator

ในช่วงท้ายของ Symposium ที่1 ซึ่ง รองปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (นางมิ่งขวัญ วิชารังสฤษดิ์) เป็นประธานได้นำรวบรวมประเด็นสำคัญจากการประชุมฯ ในวาระต่างๆ เสนอเป็น Bangkok dialogue ต่อที่ประชุม มีวาระสำคัญ เช่น 1) ยุทธศาสตร์การพัฒนาพันธุกรรมไม้สัก (Genetic improvement) ในสถานการณ์ปัจจุบัน ควรดำเนินการโดยให้ความใส่ใจในการอนุรักษ์พันธุกรรม (Genetic conservation) ของพันธุกรรมที่มีอยู่ทั้งหมด (Existing gene pool) 2) การใช้เทคโนโลยีทางชีวภาพมีความจำเป็นต้องดำเนินการควบคู่ไปกับกระบวนการปรับปรุงพันธุ์ และ 3) องค์กรต่างๆ ทั้งระดับชาติและนานาชาติ ควรเสริมสร้างความร่วมมือกับ TEAKNET และ Information Union of Forest Research Organization-IUFRO ให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะที่ได้จาก Group discussion

1. โปรแกรมการอนุรักษ์พันธุกรรมไม้สัก ควรได้รับการดำเนินการร่วมกับการปรับปรุงพันธุ์ และการจัดการสวนป่า
2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาพันธุกรรมไม้สัก ควรให้ความสนใจในการอนุรักษ์พันธุกรรมโดยเน้นถึงพันธุกรรมที่มีอยู่ทั้งหมดในปัจจุบัน
3. ขอบเขตของแหล่งเมล็ดที่เรียกว่า Provenance ควรมีการจัดทำให้มีความชัดเจนและการดูแลควบคุมการเก็บเมล็ดจากแหล่งผลิตเมล็ดในแหล่งเหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็นที่ควรทำเป็นลำดับแรก
4. การพิสูจน์ลักษณะเฉพาะของแม่ไม้ (Clone identification) ที่ได้รับการคัดเลือกและเก็บอยู่ในสวนผลิตเมล็ดพันธุ์ (Seed orchard) ควรดำเนินการเพื่อยืนยันความถูกต้อง และแหล่งที่ได้มีการปรับตัวในท้องถิ่นนั้นๆ (Landraces) ควรมีการตรวจสอบถิ่นกำเนิด (Origin) และประเมินการแปรผันทางพันธุกรรมเช่นกัน
5. วัสดุพันธุกรรม และการแลกเปลี่ยนวัสดุพันธุกรรม (Genetic materials) ควรได้รับการพัฒนาและมีการแลกเปลี่ยนมากขึ้นเพื่อผลสัมฤทธิ์สูงสุดของการปลูกสักและกระบวนการปรับปรุงพันธุ์
6. สวนผลิตเมล็ดพันธุ์ที่ประสบปัญหาต่างๆ เช่น ผลผลิตเมล็ดต่ำ ควรได้รับการดูแลและดำเนินงานวิจัยเพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงประเด็น
7. การพัฒนาการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีชีวภาพมีความจำเป็นต้องดำเนินการควบคู่ไปกับกระบวนการปรับปรุงพันธุ์ที่ดำเนินการอย่างจริงจัง
8. การจัดลำดับความสำคัญในการเสริมสร้างขีดความสามารถต้องดำเนินการเพื่อระบุความจำเป็นของกิจกรรมต่างๆ ได้แก่การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การฝึกอบรม การประชุมเชิงปฏิบัติการ การจัดประชุมวิชาการเฉพาะด้าน การศึกษาดูงาน และทุนการศึกษา
9. องค์การต่างๆ ทั้งระดับนานาชาติ ระดับภูมิภาค และระดับชาติ ควรเพิ่มระดับความสำคัญ และความร่วมมือกับ TEAKNET และ IUFRO ให้มากขึ้น
10. การจัดทำทะเบียนผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านของไม้สัก และการแลกเปลี่ยนผู้เชี่ยวชาญ เป็นสิ่ง ที่ควรดำเนินการเพื่อประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกับประเทศกำลังพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับไม้สัก
11. การประเมินความเสี่ยงด้านต่างๆ และการพิจารณาแพ็คเกจการประกันรูปแบบที่เหมาะสม เป็นสิ่งที่ควรคำนึงถึงสำหรับการลงทุนในการดำเนินกิจกรรมใดๆ เกี่ยวกับไม้สัก เช่น การลงทุนปลูก การทำเครื่องเรือน เฟอร์นิเจอร์ การนำเข้า ส่งออกไม้สัก เป็นต้น
12. แนวคิดใหม่และและคิดค้นนวัตกรรมใหม่เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับไม้สักขนาดเล็กที่ได้จากการปลูก เพื่อให้มีตลาดรองรับที่เหมาะสม

2. การประชุมในส่วนภาคนิทรรศการ

ในส่วนภาคนิทรรศการ ประกอบด้วยการจัดแสดงของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงฯ ได้แก่ กรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ โดยในส่วนของกรมป่าไม้ มีการจัดแสดงผลการดำเนินงานและผลการวิจัยที่สำคัญของไม้สัก โดยนำเสนอทั้งในรูปแบบวีดิทัศน์ (ความยาวประมาณ 12 นาที ทั้งภาคภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) มีเนื้อหาเกี่ยวกับการดำเนินงานปรับปรุงพันธุ์ในประเทศไทย การขยายพันธุ์ และความสำเร็จในการขยายผลการนำสักพันธุ์ดีสู่เกษตรกร ในรูปแบบแบบโปสเตอร์ในมิติที่ดูเสมือนจริง ได้แก่

- การปรับปรุงพันธุ์ไม้สัก จัดแสดงกล้าไม้สักที่ดำเนินการยื่นขอจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่ จำนวน 10 สายพันธุ์ (ปม 1-1 ถึง ปม 1-10)
- การวิจัยเพื่อเพิ่มมูลค่าไม้ด้วยน้ำส้มควันไม้และแรงดันไอน้ำสูง จัดแสดงชิ้นไม้เปรียบเทียบการทดลอง
- การวิจัยพื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกไม้สักในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- สารสกัดโคควิโนนและสารสกัดที่มีคุณสมบัติขับไล่ปลวกและฆ่าปลวก จัดแสดงตัวอย่างสารสกัด
- แผลงศัตรูที่สำคัญของไม้สักและการกำจัด จัดแสดงตัวอย่างศัตรูไม้สัก และต้นสักจำลองที่ถูกแมลงทำลาย

สำหรับในส่วนของภาคนิทรรศการรวมทั้ง 4 หัวข้อ ยังประกอบด้วยการจัดแสดงภาคโปสเตอร์ผลงานวิชาการ ซึ่งทั้ง 4 Symposium มีผู้ส่งผลงานทั้งสิ้น 52 ราย จาก 25 ประเทศ นักวิจัยไทยส่งผลงานเท่ากับนักวิจัยจากประเทศอินเดีย คือ จำนวน 11 เรื่อง สำหรับ Symposium ที่1 มีจำนวนโปสเตอร์มากที่สุดเท่ากับ 27 เรื่องและ ในการนี้มีคณะกรรมการตัดสิน ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิทั้งในประเทศและต่างประเทศในแต่ละด้านรวมทั้งสิ้น 9 คน ประธาน TEAKNET (ดร. ลาร์ การ์ดวล) เป็นประธาน และมีผู้แทนจากกรมป่าไม้ (ดร. สุวรรณ ตังมิตรเจริญ นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการพิเศษ) ร่วมเป็นคณะกรรมการด้วย ซึ่งผู้ที่ชนะเลิศได้รับรางวัลโปสเตอร์ดีเด่นเป็นผลงานวิจัยของคนไทยจากกรมป่าไม้ คือ ผลงานวิจัยเรื่อง การทดสอบประสิทธิภาพของสารสกัดจากแก่นไม้สักอายุ 15 ปี ในการป้องกันรักษาเนื้อไม้จากการเข้าทำลายของปลวก (Evaluation of 15 years old teak heartwood extractives against termite attack) นักวิจัยคือ นางสาวรรณา อ้าเผือก และนางพรรณนีย์ พัฒนเสรี นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการพิเศษ สังกัด สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้

กรมป่าไม้ โดยสำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้ ได้เล็งเห็นความสำคัญของประเด็น ผลงานวิจัย รวมทั้งความก้าวหน้าในด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับไม้สักในประเทศต่าง ๆ จึงได้รวบรวมเอกสารของ Symposium ที่1 ที่เกิดขึ้นระหว่างการประชุมทั้งในรูปแบบที่เป็นการนำเสนอในรูปแบบ Power point โปสเตอร์ และผลงานวิชาการทั้งหมด โดยได้แปลเป็นภาคภาษาไทยเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักวิจัยและผู้สนใจให้สามารถเข้าใจได้ง่ายและถูกต้อง

ภาพที่ 3 ส่วนจัดแสดงนิทรรศการของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และรองปลัด
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (นางมิ่งขวัญ วิชยารังสฤษฎี) เยี่ยมชมส่วนจัด
แสดงนิทรรศการและแสดงความชื่นชมกับผลสำเร็จในการดำเนินงาน

ภาพที่ 4 การจัดแสดงภาคนิทรรศการในส่วนของกรมป่าไม้ นำเสนอทางด้านการปรับปรุงพันธุ์ไม้สัก
การวิจัยเพื่อเพิ่มมูลค่าไม้ การวิจัยพื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกไม้สัก
สารสกัดสมุนไพรในข้อไม้สัก และแมลงศัตรูไม้สัก

ภาพที่ 5 โปสเตอร์และผู้ชนะเลิศโปสเตอร์ดีเด่น (นางสุวรรณา อ้าเผือก นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการพิเศษ) ผู้นำเสนอในเรื่องการทดสอบประสิทธิภาพของสารสกัดจากแก่นไม้สักอายุ 15 ปี ในการป้องกันรักษาเนื้อไม้จากการเข้าทำลายของปลวก

3. การทัศนศึกษาภายหลังการประชุม (Post-conference tours)

สำหรับการทัศนศึกษาภายหลังการประชุมมีการไปดูงานที่สถานีวนวัฒนวิจัยยาว จังหวัดลำปาง และสถานีวนวัฒนวิจัยแม่กา จังหวัดพะเยา โดยมี ดร. สาโรจน์ วัฒนสุขสกุล นายประสิทธิ์ เพียรอรุณรักษ์ และนางจันรรจ์ เพียรอรุณรักษ์ นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการพิเศษ สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้ เป็นผู้นำคณะดูงานเยี่ยมชมแปลงศึกษาวิจัย สวนผลิตเมล็ดพันธุ์ ห้องปฏิบัติการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ และจัดแสดงระบบรากต้นสักที่ได้จากการปักชำ เพาะเมล็ดเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ และการเก็บเมล็ดไม้สักในสวนผลิตเมล็ดพันธุ์

ภาพที่ 6 การทัศนศึกษาภายหลังการประชุมที่สถานีวนวัฒนวิจัยยาว จังหวัดลำปาง และสถานีวนวัฒนวิจัยแม่กา จังหวัดพะเยา โดย นางจันรรจ์ เพียรอรุณรักษ์ ดร.สาโรจน์ วัฒนสุขสกุล และนายประสิทธิ์ เพียรอรุณรักษ์ นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการพิเศษ สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้ เป็นผู้นำและให้ความรู้แก่ผู้เข้าศึกษาดูงาน

ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานไม้สักในประเทศไทยที่สรุปได้จากการจัดประชุมสัณนาชาติ

1. การจัดทำยุทธศาสตร์ระดับชาติของการปลูกและการปรับปรุงพันธุ์ไม้สักควรจัดทำเป็นกรณีเร่งด่วนเพื่อกำหนดทิศทางการปลูกและดำเนินงานเกี่ยวกับไม้สักในประเทศไทย ควรจัดทำเป็นกรณีเร่งด่วน
2. กฎหมายและระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับไม้สัก ควรได้รับการปรับปรุง แก้ไขเพื่อให้เอื้ออำนวยและสร้างแรงจูงใจต่อการปลูกสวนป่าสักในเชิงพาณิชย์ เช่น ควรปรับมติคณะรัฐมนตรี ที่อนุญาตให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (ออป.) เป็นผู้ส่งออกเท่านั้น เป็นไม่จำกัดเฉพาะออป.เท่านั้น เป็นต้น
3. การสำรวจหาแม่ไม้ควรทำเพิ่มเติม พร้อมพัฒนาลูกผสมที่ได้จากการควบคุมการผสมเกสรให้ได้ลูกผสมที่มีความเหมาะสมกับการปลูกไม้สักในท้องที่ต่างๆ ในประเทศไทย
4. การแลกเปลี่ยนวัสดุพันธุกรรม (Genetic exchanges) ระหว่างประเทศ ควรได้รับการสนับสนุนเพื่อผลสัมฤทธิ์สูงสุดของกระบวนการปรับปรุงพันธุ์
5. การพิสูจน์ลักษณะเฉพาะของแม่ไม้ (Clone identification) ที่มีอยู่ในสวนรวบรวมพันธุ์ (Clone bank) และในสวนผลิตเมล็ดพันธุ์ (Seed orchard) ในประเทศไทย ควรดำเนินการโดยใช้เทคโนโลยีชีวภาพ (เช่น ลายพิมพ์ดีเอ็นเอ) เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของแม่ไม้ (Clone) เป็นต้น อันจะทำให้สวนผลิตเมล็ดพันธุ์ของประเทศไทยให้เป็นที่ยอมรับแก่นานาชาติ
6. ต้นสักสายพันธุ์ดีจากกระบวนการปรับปรุงพันธุ์ควรได้รับการส่งเสริม เผยแพร่ เพื่อให้มีการใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่าและอย่างแพร่หลายมากขึ้น เช่น การจัดสวนผลิตไม้สักให้มีศักยภาพผลิตเมล็ดได้เต็มที่หรือส่งเสริมให้มีการใช้เมล็ดจากสวนผลิตเมล็ด เป็นต้น
7. การเสริมสร้างสมรรถนะแก่บุคลากรและสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพันธุ์ไม้สัก มีความจำเป็นและควรดำเนินการในลำดับแรก และควรดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถด้านต่างๆ ได้แก่ การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การฝึกอบรม การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ การจัดประชุมวิชาการเฉพาะด้าน การศึกษาดูงาน และทุนการศึกษาแก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับไม้สัก มีความจำเป็น รวมถึงควรมีการจัดลำดับความสำคัญในงาน
8. ควรเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับไม้สัก